

Medlemsstatens erstatningsansvar ved uoverensstemmelse med EU- retten

Håndhævelse og proces

Sune Klinge

Tenure-track adjunkt, Ph.d.Centre for
European and Comparative legal Studies
(CECS), Faculty of Law

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Dagsorden oplæg Dansk Forening for Europaret

1. Formålet: Fokus på overholdelse af EU-retten

2. Håndhævelse

- Traktatbrudssøgsmål (EU-Kommissionen)
- Judiciel dialog (reaktioner fra MS-domstole)
- Erstatningssøgsmål (private borgere) – betingelser

3. Udvalgte erstatningsretlige problemstillinger

- Nye retsområder med direkte horisontal virkning af EU-Charteret
- Tidsmæssig virkning
- Lovgivers erstatningsansvar og reaktionstid

1. Formål: Fokus på overholdelse af EU-retten

Medlemsstatens erstatningsansvar ved uoverensstemmelse med EU-retten

Fokus: Øget fokus på muligheden for at opnå erstatning når EU-ret og dansk ret ikke harmonerer.

- (Fejl-)implementering af direktiver
- Ændring af national lovgivning efter afsigelsen af en dom (tidsmæssig virkning)

1. Formål: Fokus på overholdelse af EU-retten

Bogudgivelse af Ph.d. DJØF forlag (2020)

"EU-direktiver og grundrettigheder i horisontale retsforhold"

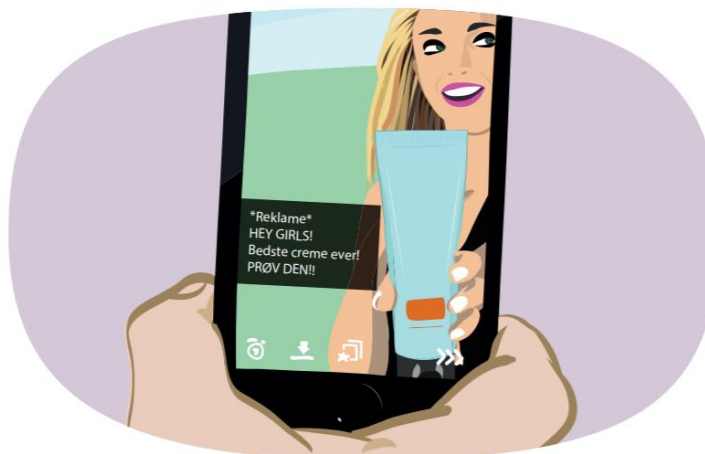
- en juridisk analyse af borgernes retssikkerhed og konsekvenserne for medlemsstaten"

Markering af reklameopslag med tekst/billeder

Du overholder markedsføringsloven, hvis du i starten af teksten, på selve billedet eller i starten af teksten, der er knyttet til billedet **tydeligt** oplyser, at omtalen er reklame med:

"Reklame" eller "Annonce"

Du kan også vælge at bruge andre ord, men det skal være ord, som dine følgere og andre **klart** opfatter som "reklamemarkeringer".

#reklame # annonce

Forbrugerombudsmandens vejledning:
Gode råd til 'influenter' om skjult reklame

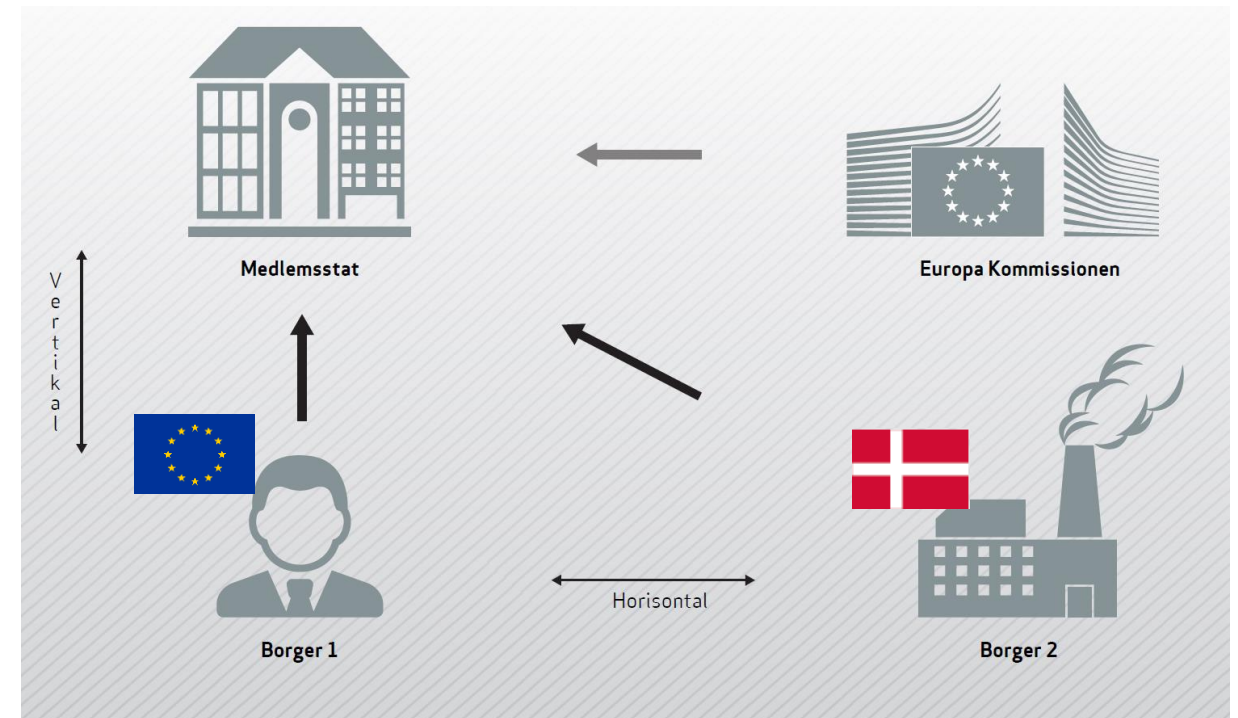

2. Håndhævelse

Konsekvenserne for medlemsstaten for mangelfuld opfyldelse af EU-retten

Fokus på effektive **retsmidler** for borgerne:

- Traktatbrudssøgsmål (grå pil) fra Kommissionen.
- Erstatningssøgsmål (sorte pile) fra borgerne

2. Håndhævelse: Traktatbrud (erstatning og forelæggelse)

Konsekvenserne for medlemsstaten for mangelfuld opfyldelse af EU-retten

Spanien: *Sag C-278/20. Sag anlagt den 24. juni 2020*

- Traktatbrudssøgsmål: Ny spansk sag om overtrædelse af EU-retten (for manglende effektivitet og ækvivalens) og nationale regler om erstatningsret.
- Grænser for *"medlemsstaternes selvbestemmelse ved fastsættelsen af de materielle og processuelle betingelser, der gælder for deres erstatningsansvar for tab, som er forvoldt borgerne på grund af tilsidesættelser af EU-retten"*

Frankrig: *Sag C-416/17, Europa-Kommissionen mod Frankrig* afsagt 4. oktober 2018.

- Udløber af skattesag (Accor C-310/10). Ikke forelæggelse.
- *"When dealing with a potential failure to make a reference, the Court of Justice is both a judge and a party to the dispute"*

2. Håndhævelse: Judiciel dialog og national modstand

Medlemsstaternes øverste domstole reaktioner

Modstand mod EU-rettens indflydelse.

- Ajos-sagen i Danmark
- Den italienske Tarricco-sag (dobbelt præjudiciel)

Nye sager:

- BVerfG i dom af 5. maj 2020 2 BvR 859/15, erklærer EU-Domstolens dom i sag C-493/17, Weiss, for "ultra vires"
- Den portugisiske forfatningsdomstol (PCC) om forholdet mellem EU-lovgivning og Den Portugisiske Republiks forfatning (no. 422/2020)

2. Håndhævelse: Erstatningsbetingelser

Medlemsstatens erstatningsansvar: Betingelser

1. Bestemmelsen skal have til formål at tillægge borgerne rettigheder,
2. tilsidesættelsen skal være tilstrækkelig kvalificeret, og
3. der skal være en direkte årsagsforbindelse mellem tilsidesættelsen af den forpligtelse, som påhviler staten og de skadelidtes tab.

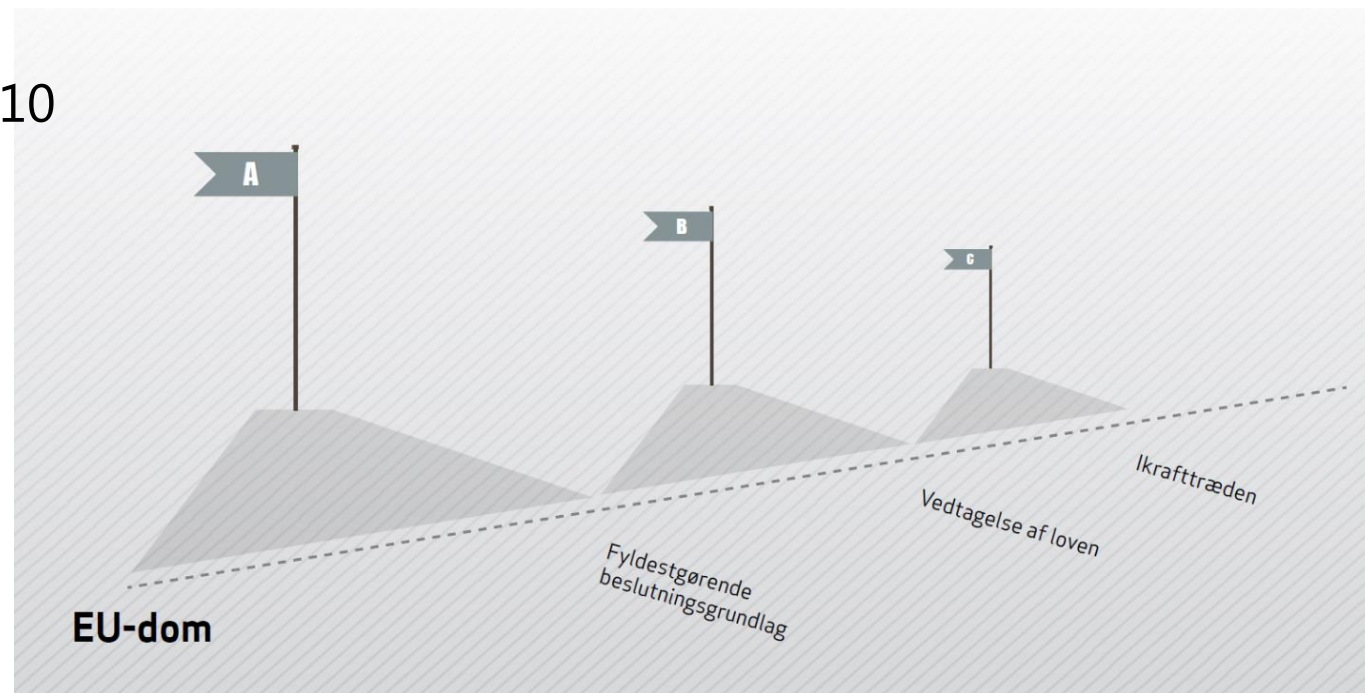
3. Lovgivers erstatningsansvar og reaktionspligt

Hvor hurtigt skal lovgiver reagere på en EU-dom? EU-Domstolen: *"Så hurtigt som muligt"*

Beskæftigelsesministeriet mod CO-industri: Dom af 19. januar 2017

- Ingen præjudiciel forelæggelse i sagen
- Implementeringsudvalgets rapport af september 2010
- ...lovændring maj 2012.
- Medarbejder syg under ferie i sommer 2010

HR: " Der var tale om en *afgrænset og relativt enkel ændring* af ferieloven, som på baggrund af Implementeringsudvalgets rapport burde være gennemført til *ikrafttræden den 1. januar 2011*"

3. Lovgivers erstatningsansvar og reaktionspligt

Beskæftigelsesministeriet mod CO-industri. HR. dom af 19. januar 2017

- Intet generelt om den tidsmæssige udstrækning.
- Udenlandske regler – fortolket i en dansk kontekst
- Erstatningsansvar – hvis faktum bedre.
- Politikområde: Arbejdsmarked "den danske model" inddragelse af arbejdsmarkedets parter?
- Hvad med andre (rets-)området?

3. Nye konfliktområder: Charter og direktiv

Fremtiden for samspillet mellem EU-Charteret og direktiver på **nye EU-politikområder: Ikke kun arbejdsret (Ajos-sagen)**

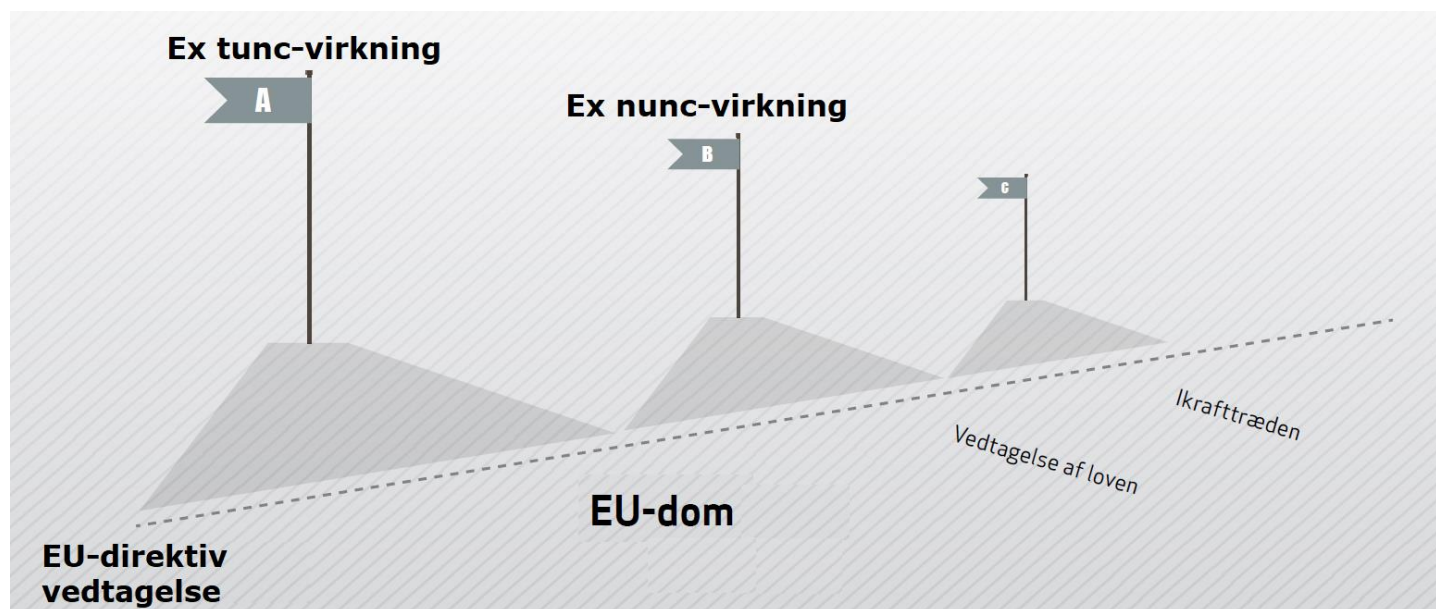
- Ophavsret, persondataret og rettigheder i informationssamfundet
- Transportsektor
- Medicinalindustrien
- Forbrugerretten
- Procesretten (ækvivalens og effektivitet)

3. Tidsmæssige virkning af EU-domme

EU-Domstolens udgangspunkt: **ex tunc virkning**

- Undtagelse: parter god tro, og fare for alvorlige forstyrrelser ("serious difficulties")
- **Ex nunc-virkning.** Vil afbøde mange retssikkerhedsmæssige problemer (forudberegnelighed). Særligt i horisontale retsforhold. **Fremadrettet periode:** Foreløbig lovændring – ikke afvente beslutningsgrundlag, hvis EU-dom er klar og tydelig.

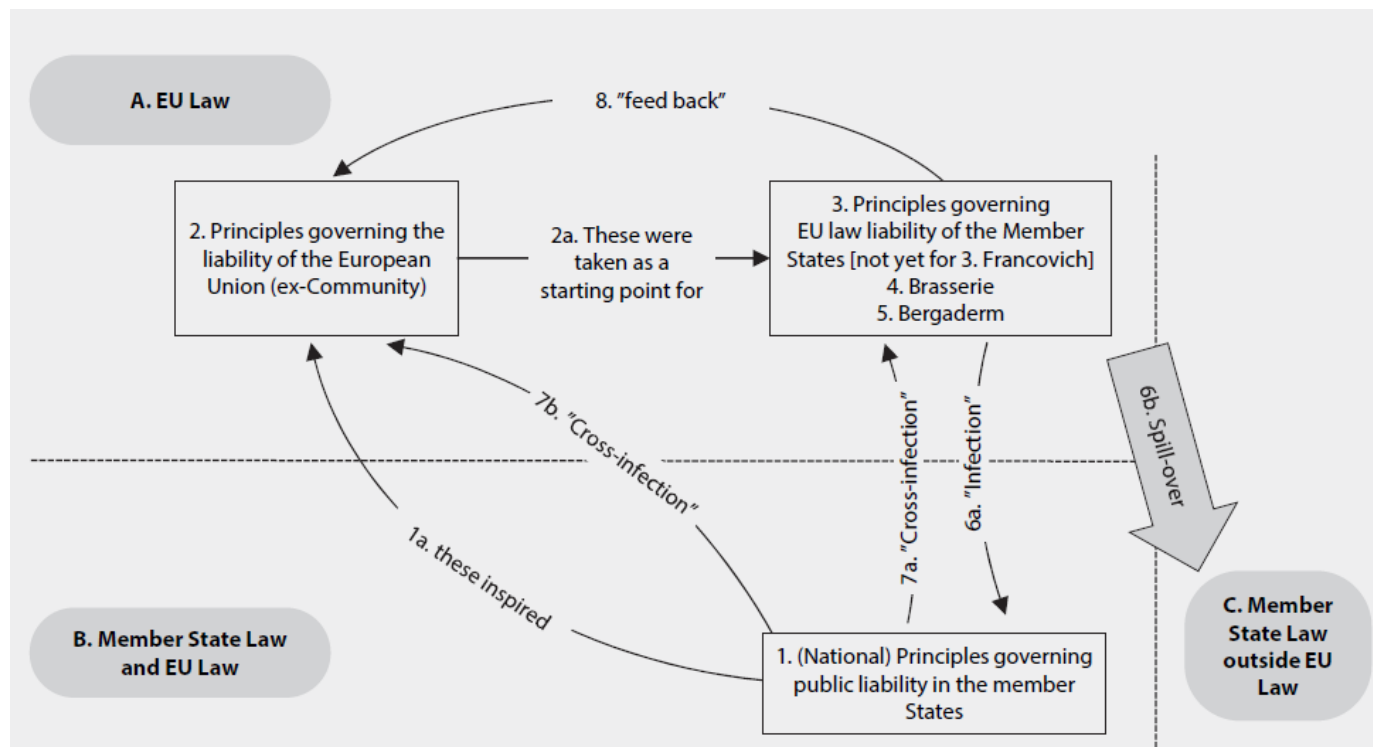

3. Udvalgte problemstillinger med fokus på dansk ret

Lovgivers erstatningsansvar og reaktionspligt efter en EU-dom:

Mangler fortolkningsbidrag i nye sager – formålet er at finde disse hensyn:

- (1) Lignende problem ved **dobbeltraktatbrudssøgsmål**, (TEUF art. 260) samt
- (2) **Tidligere lovgivningsændringer** nødvendiggjort af EU-domme.

Pekka Aalto: *Public Liability in EU Law*.

5. Fremdrift

Kriterium om "legitim fremdrift" eller forsinkelse:

På baggrund af (1) bødesager og (2) tidligere lovændringer:

- **Hensyn og modhensyn om overtrædelsens grovhed**, bl.a. om retsvildfarelsen er undskyldelig eller ikke-undskyldelig.
- **Varighed: 'Tommelfingerregel'**
 - **under 12 måneder** vil befinde sig i den "grønne zone" og
 - **mellem 12-24 måneder** i den "gule zone"
 - **over 24 måneder** i sig selv vil befinde sig i den "**røde zone**" og være ansvarspådragende.

Samlet udgør varighed og grovhed et supplement til EU-domstolen 2. erstatningsbetingelse om, at *"tilsidesættelsen skal være tilstrækkelig kvalificeret"*.

Tak for ordet: Spørgsmål og debat

Hvad siger praktikerne i **Dansk Forening for Europaret:**

- Mangler der "egnede" sager?
- Årsagssammenhæng
- Er det for vanskeligt at bevise et tab?

